

Współpracować...? Tak, ale jak?

Obecnie nikt już nie podważa wartości współpracy. Podczas zajęć realizowanych w ramach Programu Rozwoju Bibliotek wiele z nich mogło pochwalić się współpracą z innymi podmiotami, zarówno z **organizacjami pozarządowymi**, jak i **biznesem**.

Pytanie obecnie brzmi, z kim i w jaki sposób biblioteka może współpracować, z jakich form współpracy może korzystać?

Wyobraźmy sobie, że biblioteka dostrzega, że osoby starsze przychodzące do biblioteki nie potrafią obsługiwać komputera, xero, faksu, korzystać z katalogów on-line, zamawiać książek przez Internet, nie korzystają ze stanowisk komputerowych w bibliotece.

Co robi w tej sytuacji?

Scenariusz 1

Najczęściej¹ postanawia zorganizować trzytygodniowe zajęcia komputerowe dla ok. 10 seniorów przychodzących do biblioteki, gdyż takie ma możliwości lokalowe i sprzętowe. Jeśli chce wypromować te zajęcia poza biblioteką skontaktuje się z Klubem Seniora lub Kołem Gospodyń Wiejskich, jeśli poszukuje specjalisty, który poprowadziłby te zajęcia kontaktuje się z nauczycielem informatyki ze szkoły, Urzędu Gminy lub działającego w danej miejscowości stowarzyszenia. Czasem sięga po pomoc finansową lokalnych, prywatnych przedsiębiorców, jeśli nie ma wystarczającej ilości sprzętu lub odpowiedniego oprogramowania. O tym działaniu możecie przeczytać klikając na ten [link](#).

Czy jest możliwy inny scenariusz?

Scenariusz 2

Może zorganizować spotkanie wszystkich wyżej wymienionych podmiotów, powiedzieć o swojej obserwacji i próbować zaplanować z pozostałymi instytucjami, organizacjami, podmiotami plan działania na dłuższy może np. roczny okres czasu, obejmujący około 50 starszych osób. Może zajęcia mogłyby się odbywać w szkole, gdyż dysponuje ona większą liczbą stanowisk komputerowych, a w bibliotece mogłyby odbywać się dodatkowe spotkania-konsultacje prowadzone już przez personel biblioteki, może też do działań tych włączy się np. Bank Spółdzielczy i zorganizuje zajęcia lub spotkanie na temat bankowości elektronicznej, może dołączy młodzież ze Szkolnego Klubu Wolontariusza wspierając osoby starsze w korzystaniu z Internetu, czy z innych programów komputerowych np. do obróbki zdjęć.

Obydwa wyżej opisane rozwiązania opierają się na współpracy biblioteki z innymi podmiotami, np. organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządowymi czy sektorem biznesu, jakim jest bank lub prywatny przedsiębiorca.

¹ Z rozmów z bibliotekami jednej z grup z III edycji PRB

Przyjrzyjmy się powyższym przykładom, co je charakteryzuje?

obszar	Scenariusz 1	Scenariusz 2
Cele współpracy	Realizacja przedsięwzięcia przygotowanego i opracowanego przez bibliotekę	Realizacja przedsięwzięcia wypracowanego wspólnie przez wiele podmiotów
Czas trwania	Krótkotrwała współpraca (po realizacji danego przedsięwzięcia, zakończona wraz z realizacją danego projektu/przedsięwzięcia).	Długotrwała współpraca (często kilkuletnia)
Formy	Głównie udostępnianie zasobów	Różnorodne formy, w tym m.in. wspólna realizacja projektów, barter,
Moment nawiązania współpracy	Na początku realizacji, tuż przed realizacją	Na kilka miesięcy przed rozpoczęciem działań/ realizacją
Relacje między współpracującymi podmiotami	Na ogół bilateralna (dwustronna) - relacja biblioteki z poszczególnymi podmiotami, brak relacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami współpracującymi z biblioteką	Multilateralna (wielostronna)

Źródło: opracowanie własne Katarzyna Sekutowicz

Jak widać Scenariusz 1 zakłada doraźną współpracę, często biblioteki z 1-2 podmiotami, przy realizacji konkretnego przedsięwzięcia, Scenariusz 2 zakłada wspólne planowanie działań i ich realizacją w dłuższym okresie czasu i z wieloma podmiotami. Obydwa te modele nie wykluczają się wzajemnie tylko uzupełniają. Ich wybór zależy od celów, jakie biblioteka chce osiągnąć w swoich działaniach. W pierwszym przypadku dominującym celem jest szybkie, interwencyjne zaspokojenie potrzeby lub realizacja zaplanowanego zadania. W drugim przypadku poza wykonaniem zadania celem staje się wzmocnienie wizerunku biblioteki, zdobycie poparcia i zaufania wśród lokalnych organizacji i przedsiębiorców oraz innych instytucji publicznych. Zbudowanie sobie poparcia społecznego.

Opisując przykłady współpracy bibliotek z organizacjami pozarządowymi i biznesem, przyjmujemy szerszą definicję współpracy - zakładającą wszelką wymianę pomiędzy biblioteką, a podmiotem reprezentującym inny sektor. Niekoniecznie opierającą się na wkładzie merytorycznym obu stron.

Aby biblioteka mogła nawiązać współpracę z innymi podmiotami, bez względu na przyjęty przez nią model współpracy, powinna zrozumieć specyfikę i motywacje kierujące przedstawicielami organizacji pozarządowych, czy biznesu.

Wraz z demokracją w Polsce pojawiła się koncepcja, która wyrosła z kultury anglosaskiej, podziału aktywności społeczno-gospodarczej państw demokratycznych na trzy sektory:

- **pierwszy sektor to administracja publiczna**, określana też niekiedy, jako sektor państwowy. Zajmuje się on głównie organizowaniem, przeprowadzaniem i finansowaniem redystrybucji dóbr. Biblioteka jest instytucją należącą do tego sektora. *(więcej o współpracy biblioteki z samorządem lokalnym w części „Biblioteka – partner dla jednostki samorządu terytorialnego”).*

- **drugi sektor to sfera biznesu**, czyli wszelkie instytucje i organizacje, których działalność jest nastawiona na zysk, nazywany też sektorem prywatnym. Zaspokaja on przede wszystkim potrzeby materialne, wyrażone w pieniądzu. Przedstawicielem tego sektora jest przedsiębiorca czy bank.
- **trzeci sektor to organizacje**, grupy działające społecznie i nie dla zysku, czyli organizacje pozarządowe (organizacje non-profit). Dąży on do (samo)zaspokojenia potrzeb ludzi, kierując się zasadami i wartościami społecznymi, np. wzajemność, pomoc sąsiedzka. Przedstawicielami tego sektora są m.in. stowarzyszenia i fundacje, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, itp.

Zanim biblioteka zacznie nawiązywać współpracę z przedstawicielami innego niż ona sektora, warto poszukać argumentów związanych z korzyściami ze współpracy międzysektorowej dla poszczególnych sektorów.

Jak widać główne cele biblioteki publicznej² i organizacji pozarządowych, szczególnie działających w sferze edukacji, kultury, animacji, są zbieżne. Obu sektorom bezpośrednio zależy na zaspokajaniu potrzeb mieszkańców i poprawie ich jakości życia, m.in. poprzez zapewnienia im równego dostępu do różnorodnych zasobów, np. udziału w imprezach kulturalnych, wyborach, itp. Być może, dlatego współpraca między tymi dwoma sektorami jest bardzo częsta. Przykładem może być **biblioteka w Szebniach, która prowadzi współpracę z wieloma przedstawicielami sektora pozarządowego**.

² Zgodnie z art. 18, ust. 1, Ustawy o bibliotekach

Przekonanie do współpracy sektora pozarządowego będzie skupiało się na uświadomieniu im korzyści ze wspólnych działań. Nieco inaczej należy przekonywać do współpracy przedstawicieli sektora biznesu.

Pomocne w tym będzie poznanie nowych idei w rozwoju lokalnym i zarządzaniu przedsiębiorstwem. Ważnym pojęciem w nawiązywaniu współpracy międzysektorowej jest pojęcie **społecznie odpowiedzialnego terytorium**.

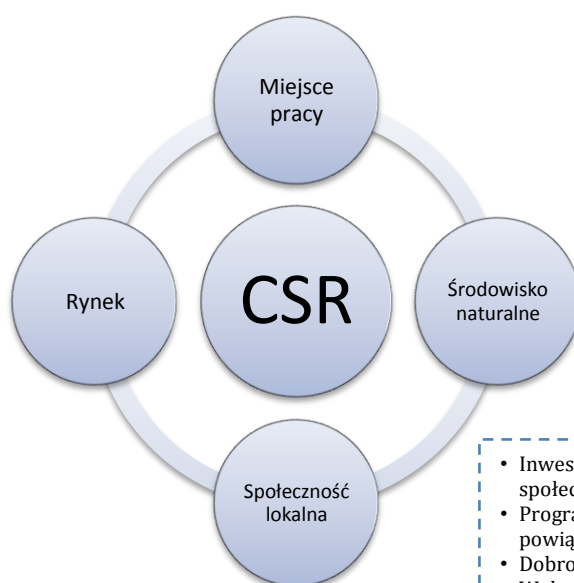
Istotą tej idei jest przekonanie, że wszystkie osoby mieszkające, czy też pracujące w danej miejscowości są członkami i członkiniami lokalnej społeczności, a zatem są odpowiedzialne za to, co się w niej dzieje i powinny się angażować w działania na rzecz jej rozwoju. To myślenie mówiące o tym, że wszystkie trzy sektory- pozarządowy, publiczny i prywatny – stanowią „system naczyń powiązanych” i powinny wspólnie działać na rzecz danej miejscowości.

Społecznie odpowiedzialne terytorium jest to metoda lokalnego planowania i działania, która ma zapewnić spójność między politykami społecznymi, gospodarczymi, kulturalnymi i ochrony otoczenia. Opiera się ona na założeniu uczestnictwa w procesie planowania i realizacji wszystkich podmiotów i osób mieszkających/działających na danym terenie – w myśl zasady, że wszyscy oni są współodpowiedzialni za rozwój danej społeczności. Tym samym mówi ona o konieczności współdziałania w obszarze kultury bibliotek, organizacji pozarządowych jak i biznesu (cyt. Piotr Wołkowiński).

Z pojęciem tym wiąże się pojęcie „społecznej odpowiedzialności biznesu” (CSR – Corporate Social Responsibility). Chcąc zachęcić lokalny biznes do współpracy biblioteka przede wszystkim powinna zapoznać się z założeniami tego podejścia.

Co to jest odpowiedzialny biznes?

Odpowiedzialny biznes to odpowiedzialność przedsiębiorstw za ich wpływ na społeczeństwo³. CSR ma 4 wymiary:

- Inwestycje społeczne, np. ekonomia społeczna
- Programy społeczne powiązane z biznesem
- Dobroczynność
- Wolontariat pracowniczy

³ Wg definicji Komisji Europejskiej zawartej w "Odnowionej strategii UE na lata 2011-2014 dotycząca społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw"

Z punktu widzenia obszaru działania, dla bibliotek interesujący jest obszar społecznego zaangażowania. Oznacza on m.in. prowadzenie lub dofinansowywanie przez przedsiębiorców działań na rzecz poprawy życia osób będących w trudniejszej sytuacji, np. osób z niepełnosprawnością ruchu czy wzroku, osób długotrwale bezrobotnych. Wspieranie charytatywnych imprez, np. bali, z których dochód przeznaczony jest na pomoc chorym dzieciom lub dzieciom z domu dziecka. To także oddelegowywanie własnych pracowników, aby pomagali innym.

Jakie korzyści przynosi firmie prowadzenie odpowiedzialnego biznesu w obszarze zaangażowania społecznego⁴?

- Wzrost zainteresowania inwestorów – dla wielu inwestorów wiarygodność finansowa firmy jest uzależniona od jej wiarygodności społecznej.
- Zwiększenie lojalności klientów – wzrost świadomości społecznej konsumentów powoduje, iż w swoich wyborach kierują się oni także zaufaniem do danej firmy i jej wizerunkiem. Ludzie coraz bardziej zwracają uwagę przy zakupie danego produktu/usługi na ekologię, działania społeczne firmy, itp.
- Poprawa relacji ze społecznością i władzami lokalnymi – udział firmy w życiu społeczności lokalnej, podejmowanie długofalowych i wymiernych inwestycji społecznych, ułatwia jej sprawne i bezkonfliktowe funkcjonowanie.
- Wzrost konkurencyjności – dzięki zbudowaniu relacji z klientami, samorządem, innymi instytucjami firma zdobywa przewagę konkurencyjną.
- Budowanie tożsamości pracowników z firmą i poprawa jakości kadry – gdy poprawia się wizerunek firmy i rośnie do niej zaufanie wśród pracowników, zwiększa się również atrakcyjność firmy na rynku pracy, co pozwala przyciągnąć nowych i zatrzymać najlepszych pracowników.

Tych argumentów może użyć biblioteka nawiązując współpracę z biznesem. Więcej na temat CSR i argumentów do wykorzystania w nawiązywaniu współpracy z biznesem można znaleźć m.in. na stronie [Forum Odpowiedzialnego Biznesu](#).

Zainteresowanych zachęcam do zapoznania się z przykładem rozbudowanych działań CSR w firmie Orange Polska, która, poza prowadzeniem Fundacji Orange, włącza się także w inne działania społeczne ([raport CSR](#), szczególnie strony 112-125).

Jest już [grupa bibliotek współpracująca z biznesem](#) i to z sukcesem. Należy do nich m.in. Biblioteka w Łapach, Biblioteka w Olkuszu czy Ożarowie Mazowieckim.

Biblioteka w Ożarowie Mazowieckim z zaskoczeniem odkryła, że z pomysłem na szkolenia informatyczne dla pokolenia 50+ „wstrzeliła się” w potrzebę firmy: „Chodzi tu przede wszystkim o ułatwienie kontaktów z klientami giełdy, przyzwyczajanie ich do korzystania z informacji zamieszczanych na stronie WWW Bronisz i komunikowania się za pomocą nowoczesnych

⁴ Na podstawie zapisów na stronie www.odpowiedzialnybiznes.pl

technologii. Spółka działa zresztą zgodnie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu i jest otwarta na różne wspólnie podejmowane działania". (cyt. z artykułu „Biznes(wo)man też człowiek, czyli o współpracy bibliotek z biznesem).

Znając już specyfikę poszczególnych sektorów i argumenty, jakich może używać biblioteka chcąc przekonać ich do współpracy, przyjrzyjmy się możliwym formom współpracy.

